یادداشت

مشکلات فرهنگی کشور فقط مسئله حجاب نیست

کیکاوس پورایوبی

فارغ از بحث فقهی، دینی و مذهبی حجاب که به‌هیچ‌وجه در این یادداشت نمی‌گنجد؛ زیرا نویسنده تأکید دارد که هیچ تخصصی در نحله فکری روایت‌ها و فراروایت‌های حجاب ندارد و صرفا شنونده، پذیرنده و مراعات‌کننده‌ای بیش در این زمینه نیستم، اما به‌عنوان یک کنشگر اجتماعی که از زوایای مختلف مرتبا موضوع را رصد می‌کنم، برداشت من این است که شارح مقدس از متون دینی در زمینه حجاب مردان و زنان استنتاج واحدی ندارند و برداشت‌های‌شان مختلف است. در نتیجه در تأویل و تفسیر آیات مخصوص، بین شارحان اختلافات عمیقی وجود دارد و قطعا برای بخش وسیعی از مردم این ابهام ایجاد شده است که آیا پوشش کامل بدن به‌ویژه برای بانوان جزء واجبات است یا امری اختیاری است و بهتر است رعایت شود؟ یا مورد دیگر؛ کوتاه‌کردن محاسن مردان درحالی‌که بسیاری از افراد متدین و مذهبیان محاسن خود را کوتاه می‌کنند، اما بخش دیگری معتقدند که محاسن مردان باید بلند باشد و تراشیدن آن حتی حرام شرعی است، و بسیاری از موارد دیگر. ملاحظه می‌کنید به همان اندازه سخت‌گیری‌هایی را می‌بینیم که تفسیر می‌کنند. اجرانشدن حجاب یا قانون شرع که وارد عرف شده، اگر رعایت نشود، به اندازه رعایت‌نکردن واجبات دین است و حکم شرع بر آن جاری می‌شود. فقط چیزی که ماهیت اجرائی این موضوع مذهبی و دینی را حفظ کرده و بقای آن را پس از سال‌ها حکم مذهبی پایدار نگه داشته، این است که در طول تاریخ کشور ما حجاب همواره مقدس بوده و زنان و مردان عفیف ما به شکلی خودجوش آن را رعایت می‌کردند و احترام می‌گذاشتند. البته شکی نیست برای نسل امروزی و جدید ما پذیرش مسئله یک مقداری واقعا متفاوت است و رویارویی با آن در مقایسه با نسل گذشته سخت‌تر شده است. در مقابل این کنش اجتماعی، می‌بینیم نوع برخورد و عوامل بازدارنده با آن کاملا آشفته و شکننده است و این چیزی است که سیستم به طور عیان آن را مشاهده می‌کند. اما چند سؤال اساسی از کسانی که درد مسائل فرهنگی و چاره‌اندیشی برای آن دارند، مطرح است و واقعا جای پرسش است که چرا برخی پدیده‌های ضد اخلاقی و فرهنگی که تشت رسوایی آنها از بام فلک افتاده، به‌آسانی نادیده گرفته می‌شود؟ مثلا به‌تازگی تعداد درخورتوجهی از شهروندان جامعه در شهرهای مختلف به خاطر استعمال مشروبات الکلی جان خود را از دست داده‌اند و بخشی دیگر از کار افتاده یا کور شده‌اند، و زندگی خانواده‌هایی تباه شده است. این مشکل، فرهنگی نیست؟ حکم شرعی و قانونی آن چیست؟ چرا حساسیتی وجود ندارد؟ حکم شرب خمر مگر به‌صراحت در کتاب مقدس نیامده است؟ پس چرا سرسری از کنار آن رد می‌شویم و نادیده گرفته می‌شود؟ یا حتی یک بار نشنیده‌ام صدای نگرانی برای آن وجود داشته باشد. و فقط پس از فاجعه و متلاشی‌شدن خانوارهای زیادی به دنبال مقصر می‌گردند تا آنان را تنبیه کنند! یا پدیده عجیب دیگری که هر روز بر آمار آن افزوده می‌شود و حتی چنان قبح مسئله درباره آن شکسته شده که برای درمان و راه چاره آن پوستر و بنرهای رنگین به در و دیوار می‌زنند که راه چاره پیدا شده، درمان زگیل تناسلی است. آمارهای موجود نشان‌دهنده ارتباط ناسالم و نامشروع جنسی در جامعه است؛ بزهکاری بغرنجی که افراد درخورتوجهی از جامعه را به کام خود فروبرده. این ساختار فرسوده نه‌تنها روح و روان جامعه را می‌ساید؛ بلکه هزینه‌های مادی سنگینی را بر افراد و سیستم درمانی کشور نیز وارد می‌کند. در یک جامعه پایبند به سنت‌ها و ارزش‌های دینی و مذهبی چقدر فاصله با واقعیات پیش آمده است که مسئله نابهنجار روابط اجتماعی تا این اندازه وحشتناک به نمایش درآمده است؟ آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی‌مان به اندازه‌ای زیاد شده که کانون خانواده را مورد حملات سخت قرار داده است. متأسفانه باید بپذیریم محیط خانواده، دوستان، مدرسه، دانشگاه و هیچ جای دیگری آسیب‌های اجتماعی را نتوانستند پایش و حل‌وفصل کنند، در شگفتم که علنا در حال دیدن بزهکاری‌های نهفته‌ای هستیم که هیچ وقت حتی به ذهن ما خطور نمی‌کرد. فقط کافی است یک جست‌وجوی کوچک در فضای مجازی داشته باشیم تا نوع روابط نامتعارف انسان‌هایی را شاهد باشیم، به شرط آنکه به فضای مجازی حمله نکنیم و این محیط همیشه تسلیم و بدنام را مقصر ندانیم؛ درحالی‌که زمین بازی جای دیگری است و دنیای مجازی فقط در حال نمایش آن است. زمانی که شرایط برای ازدواج جوانان مهیا نیست و جرئت برای تشکیل کانون خانواده زمینه‌سازی نشده، می‌توان توقع داشت بخش زیادی از مشکلات فرهنگی جامعه حل شده است؟ دراین‌بین فراموش نکنیم که پدیده‌های اجتماعی و فرهنگی سخت در هم پیچیده شده و مشکلات جامعه را بر روی هم تلنبار کرده است.

ابهامات بدهی شهرداری تهران به نظام بانکی

گرفتن ماهی از آب گل‌آلود

سعید اصانلو
کارشناس مالی شهری

شهردار تهران در زمان ورود به شهرداری در سال ۱۴۰۰ اعلام کرد که شهرداری تهران را با ۸۰ همت بدهی تحویل گرفته است. هرچند پس از آن تاریخ، ایشان و معاون مالی و اقتصادی شهرداری در مصاحبه‌ها و سخنرانی‌های خود از بدهی ۱۷۰ همتی، تنها به نظام بانکی رونمایی کردند. زاکانی در نشست دانشجویی ۶ تیر ۱۴۰۳ برای انتخابات ریاست‌جمهوری از بدهی ۱۷۰ همتی به بانک‌ها خبر داد و بیان کرد که در سال ۱۴۰۱، حدود ۱۰ همت با بانک‌ها تسویه شده، همچنین با مذاکرات انجام‌شده، این بدهی به ۸۱ همت رسیده که ۳۳ همت آن در سال ۱۴۰۲ تسویه شده و باقی‌مانده آن در سال جاری تسویه خواهد شد. از طرفی لطف‌الله فروزنده، معاون مالی و اقتصادی شهرداری تهران، در گفت‌وگو با ایسنا در تاریخ ۲۰ مرداد ۱۴۰۳ گفت: «روزی که در شهرداری تهران کار خود را شروع کردیم، بانک‌ها به ما اعلام کردند که ۱۷۰ هزار میلیارد تومان بدهی دارید». در کنار ارقام اعلامی، سند تحویل و تحول شهرداری تهران در سال ۱۴۰۰ بدهی شهرداری تهران را ۷۵ همت گزارش داده است.

مرور چند سطر بالا برای درک ابهام موجود درباره بدهی شهرداری تهران، دست‌کم به سیستم بانکی کشور کافی است. در نتیجه یادداشت حاضر کوششی است در راستای آشکارسازی برخی ابعاد این موضوع و پاسخ به این پرسش که چگونه بحران دستاورد مدیریت شهری ناگزیر از دست به دامان شدن به آمار، از طریق اختلاف اعداد شده است؟

نکته کلیدی ورود به بحث این است که وجه التزام و دیرکرد بدهی‌های شهرداری به بانک‌ها، مبنای تعریف‌شده‌ای ندارد، به طوری که دولت نیز مشکل مشابهی با بانک‌ها دارد که سبب می‌شود بدهی اعلام‌شده از طرف بانک‌ها با میزانی که دولت مطرح می‌کند، متفاوت باشد. در واقع بانک‌ها در محاسبات خود تلاش می‌کنند تا دست‌کم قدرت خرید تسهیلات اعطایی را درباره تسویه مطالبات غیرجاری (به‌ویژه مشکوک‌الوصول) حفظ کنند. با این فرض و با در نظر داشتن سهم بالای بدهی‌های ارزی شهرداری از کل بدهی‌های بانکی این سازمان، پذیرش نرخ ارز به‌عنوان متغیر جانشین (proxy variable) در محاسبه و مقایسه بدهی شهرداری تهران در ابتدای تحویل به مدیریت جدید شهری تاکنون، اقدامی قابل دفاع خواهد بود. بنابراین با درنظرگرفتن قیمت دلار در مرداد ۱۴۰۰ (تاریخ انتخاب شهردار) در حدود ۲۵ هزار تومان و در حدود ۵۸ هزار تومان در مرداد ۱۴۰۳ (تاریخ اعلام بدهی ۱۷۰ همتی) و با توجه به بدهی گزارش‌شده در سند تحویل و تحول شهرداری تهران در حدود ۷۵ همت، با یک تناسب ساده (مطابق اصل تیغ اوکام) بدهی شهرداری تهران به سیستم بانکی در مرداد ۱۴۰۳ حدود ۱۷۴ همت خواهد بود (این محاسبه بر فرض صدق و سندیت ارقام اعلامی مدیران شهرداری تهران درباره بدهی اعلامی از طرف بانک‌هاست).

محاسبات ساده بالا نزدیک به ۹۸ درصد از عدد بدهی مورد ادعای بانک‌ها (به گواهی مدیران شهری) را توضیح می‌دهد. درواقع به این معنی است که اگر بدهی‌های شهرداری تهران را به قیمت ثابت محاسبه کنیم، تغییر معنی‌داری در میزان آنها صورت نگرفته است (در یادداشت توهم تورمی به تفصیل بیان شده است که چگونه مدیران شهرداری در تلاش برای اغراق در عملکردهای مشابه دوره‌های پیشین خود هستند). نکته درخورتوجه این است که برخلاف اظهارات شهردار و معاون مالی ایشان، در روز شروع به کارشان با این مقدار بدهی مواجه نبوده‌اند. بلکه براساس مفروضات و محاسبات حاضر، عدد ۷۵ همت (سند تحویل و تحول شهرداری تهران) به‌عنوان میزان بدهی شهرداری تهران در بدو ورود مدیریت شهری جدید، به حقیقت نزدیک‌تر است. راستی‌آزمایی اعداد مطرح‌شده در سخنرانی‌های شهردار تهران با توجه به بودجه‌های سنواتی شهرداری تهران حاکی از آن است که برخلاف ادعای مطرح‌شده درباره تسویه ۱۰ همتی بدهی‌های بانکی در سال ۱۴۰۱، عملکرد بودجه همان سال نشان از حدود ۶.۵ همت تملک دارایی مالی (تسویه بدهی) دارد. همچنین درباره تسویه ۳۳ همتی در سال ۱۴۰۲، با توجه به متمم بودجه ۱۴۰۲ شهرداری تهران مصوب بهمن ۱۴۰۲ تملک دارایی مالی حدود هشت همت بوده است که با فرض تحقق دوبرابری، در بهترین حالت حدود ۱۶ همت باشد. نتیجه اینکه در طی سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ در حدود نیمی از ادعای تسویه ۴۳همتی بدهی‌های بانکی واقعی بوده و مابقی دستاوردی غیرقابل ردیابی و احتمالا وعده‌ای خودتحقق‌پندار است.

سرانجام درباره کاهش ۸۹ همتی بدهی‌ها از طریق مذاکره با بانک‌ها موارد زیر قابل ملاحظه است:

۱- مستنداتی درباره مدعای بدهی ۱۷۰ همتی بانکی منتشرنشده در نتیجه امکان راستی‌آزمایی آن به طور مستقیم و دقیق ممکن نیست.

۲- سهم دولت درباره تسهیلات مربوط به توسعه خطوط مترو از مجموع بدهی‌های اعلامی تفکیک نشده است، با توجه به اینکه سهم این تسهیلات از کل تسهیلات اخذشده شهرداری بسیار چشمگیر است، می‌توان نتیجه گرفت که بخش درخورتوجهی از ۸۹ همت کاهش بدهی اعلام‌شده ناشی از کسر همین سهم است.

۳- در بدهی‌های ارزی بخش عمومی معمولا نرخ تبدیل ارز به ریال به صورت مقطوع و به نرخی مشخص در زمان عقد قرارداد لحاظ می‌شود. با فرض جاری‌بودن این موضوع در قراردادهای تسهیلات ارزی شهرداری، تفاوت چشمگیری بین رقم بدهی اعلامی و رقم قطعی تسویه ایجاد خواهد شد.

۴- وفق قوانین مصوب، بخشش وجه التزام تأخیر تأدیه دِین در هنگام تسویه کامل بدهی امکان‌پذیر است.

موارد بالا و نحوه تسویه مطالبات بانک‌ها از شهرداری تهران به‌ویژه به روش غیرنقد که عموما از طریق تهاتر املاک تکمیل شده یا زمین به همراه پروانه شهرسازی و همچنین تخصیص تراکم و تغییر کاربری به املاک معرفی‌شده بانک‌ها انجام می‌شود که خود سبب گسترش کنشگری بانک‌ها در حوزه مستغلات شده و با افزایش تقاضای سفته‌بازی اثرات خارجی منفی در بخش مسکن ایجاد می‌کند (مزیت این روش تسویه برای شهرداری تهران این است که مبالغ ناشی از این عملیات در حساب‌های درآمد نقدی شهرداری تهران ثبت می‌شود و باعث بهبود عملکرد درآمدی نیز خواهد بود، درواقع یک تیر و دو نشان است). در کنار اطلاع‌نداشتن شورای اسلامی شهر به‌عنوان نهاد ناظر از جزئیات بدهی‌ها و نحوه و میزان تسویه آنها (مصاحبه مرداد ۱۴۰۳ امانی، عضو شورا با اکو ایران) همچنین ابهامات موجود درباره ذی‌نفعان عملیات مالی تسویه غیرشفاف بدهی‌ها، لزوم ورود نهادهای نظارتی را در آشکارسازی این بخش از عملیات مالی شهرداری و جلوگیری از سوءاستفاده احتمالی از آب گل‌آلود، اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد.

گذر از «تسلیم‌شدگی»

ادامه از صفحه اول

چنان‌که از بُعد سرزمینی و امنیتی، وزیر خارجه کشورمان از چالش‌های خطرناک منطقه‌ای می‌گوید و اینکه «منطقه در وضعیت هشدار به سر می‌برد» (۷/۲۲) و از منظر داخلی در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی و با گذشت دقیقا دو ماه از کسب رأی دولت از مجلس، گره‌ها همچنان به جای خود باقی است و «اینکه باید بپذیریم بخشی از مردم کشور از کارنامه ما راضی نیستند» (ظریف، ۷/۲۸). اینکه رئیس دولت از کمبود منابع و فشار تقاضا و از ناترازی‌ها می‌گوید که وضعیت جنگی در کشور ایجاد کرده (وضع ما به تبع ناترازی‌ها خوب نیست، ما در حال جنگ هستیم و روز به روز هم وضعیت بدتر می‌شود. مسعود پزشکیان، ۷/۲۹) و از مصوبات مجلس و... ابراز نارضایتی می‌کند، اصلا کفایت نمی‌کند و به‌هیچ‌وجه قابل قبول نیست. مردم منتظر راه‌حل هستند و بس.

۳. مسعود نیلی، اقتصاددان برجسته و دردمند کشورمان، به‌تازگی در نشستی در روزنامه دنیای اقتصاد، به همان دغدغه آقای پزشکیان یعنی بحران ناترازی‌ها پرداخته و ضمن تبیین موضوع و اینکه در شرایط فعلی مقام سیاست‌گذار کدام ناترازی‌های اقتصادی را در اولویت اصلاحات قرار دهد؟ و این اصلاحات در چه مقیاسی انجام شود؟ و... نکات دقیقی را عنوان و پیشنهادی را ارائه کرده است.

وی ضمن اشاره به انواع ناترازی‌های انرژی، بانکی، تجارت خارجی، ارز، صندوق بازنشستگی، منابع آب و محیط زیست و تمایل سیاست‌مداران به «اصلاح بازار انرژی» به سبب درآمدی که بلافاصله به دست می‌آید و قابلیت توزیع دارد ولی به دلایلی سیاستی شکست‌خورده است (اصلاح کوچک‌مقیاس اساسا تأثیر چندانی روی ناترازی نمی‌گذارد و برای اصلاح بزرگ‌مقیاس آمادگی و ظرفیت لازم در جامعه وجود ندارد)، چنین نتیجه می‌گیرد که «اگر فارغ از روابط خارجی و پشتوانه اجتماعی، سراغ اصلاحات اقتصادی برویم، ناترازی‌ها بزرگ‌تر می‌شود و باید سراغ اصلاحات جامع اقتصادی رفت که هم روابط خارجی و هم مسائل اجتماعی و هم اصلاحات اقتصادی را دربر می‌گیرد». مشکل اما آنجاست که به گفته او، یک تحلیل جامع از مسائل و مشکلات کشور در نظام حکمرانی وجود ندارد و فاصله تحلیل‌ها بسیار است و «هیچ کشوری در دنیا با این حد از تفاوت تحلیل در میان مقامات نمی‌تواند اداره شود».

نهایت آنکه به عقیده وی، ضروری و حیاتی است که «یک گزارش رسمی تهیه شود که در مراجع اصلی تصمیم‌گیری به بحث گذاشته شده و دیده شود؛ چراکه اگر بپذیریم در شرایط اضطراری هستیم، باید سیاست‌های اضطراری داشته باشیم و ثانیا مشخص کنیم تا چه زمانی در این وضعیت می‌مانیم که بتوانیم خروجی از این وضعیت را ترسیم کنیم؛ چراکه مسلم است مسیری که اکنون می‌رویم، به منزلگاه بسیار خطرناکی ختم می‌شود» و جای تعجب است که «چرا دولت از روزی که تشکیل شده، هنوز چنین گزارشی تهیه نکرده است» (در وضعیت اضطراری چه باید کرد، دنیای اقتصاد، ۷/۲۸).

۴. چند دهه تلاش کم‌ثمر و عدم تحقق اهداف، برنامه‌ها، منشورها، چشم‌اندازها و سیاست‌های خرد و کلان و وعده‌ووعیدها تا فقدان توان مولد «دولت» به‌عنوان مهم‌ترین نهادهای انتخابی در تعیین و اجرای راهبردها و سیاست‌ها، نوعی «خستگی» را بر فضای جامعه ایران (دولت/ملت) حاکم کرده است. در این بی‌حسی و کرختی، مهم‌ترین هشدارها و به‌کارگرفتن ترسناک‌ترین کلمات و اصطلاحات (ابرچالش ناترازی‌ها، ورشکستگی آبی و محیط‌زیستی، فلاکت اجتماعی و...) نیز دیگر کمتر حساسیتی را برمی‌انگیزد. آقای رئیس‌جمهور و جریان حکمرانی اگر به‌واقع خواهان خروج کشور از این دایره هستند، جز یک راه وجود ندارد و آن، شنیدن صداها و گردهم‌آوردن اندک کارشناسان عالم، مجرب و ایران‌دوستی است که هنوز ناامید نشده‌اند و از دردها می‌گویند و راه‌حل‌ها، تغییر مسیرها و...؛ صداهایی که امید است این بار پیش از آنکه دیر شود، شنیده شوند (صدایی که شنیده نشد. عباس عبدی/ محسن گودرزی) تا ۸۶ میلیونی ایرانی که وکالت‌شان را بر عهده داریم، از «خستگی» و به تعبیری «اکنون‌زدگی» (تعبیر مجید تهرانیان) به «آینده»ای بهتر گذر کنند. از همین امروز شروع کنیم؛ از نشست سران «بریکس» و ترازکردن ناترازی سیاست خارجی‌مان بین شرق و غرب که اساس بسیاری از مشکلات و درماندگی‌هاست.

یادداشت

ژئوپلیتیک جزایر سه‌گانه ایرانی

ادامه از صفحه اول

با خروج انگلیس از خلیج فارس و خاتمه حمایت قدرت جهانی از شیوخ عرب، ابوموسی و دو تنب که انگلیس از ۱۹۰۳ به بعد و با وجود اعتراض مستمر ایران ادعای تعلق آنها به دو شیخ عرب را داشت، به حاکمیت ایران برگشتند. این کار با موافقت ضمنی انگلیس و درحالی‌که هنوز تعهدات امنیتی آن کشور در قبال شیوخ به قوت خود باقی بود، انجام شد. صرف‌نظر از اعتراض اولیه چهار کشور چپ‌گرا و شرق‌گرای عرب علیه اقدام دولت راست‌گرا و غرب‌گرای ایران، به دو دلیل اعتراض عمده دیگری به مدت ۲۱ سال از جانب عرب‌ها مطرح نشد: ۱- ایران به‌عنوان قدرت اول منطقه، با هماهنگی قدرت‌های جهانی و حمایت آنها تا ۱۹۷۹ (۱۳۵۷) عهده‌دار امنیت منطقه بود. ۲- هیچ قدرت جهانی در این مدت در منطقه دارای حضور همراه با پایگاه نظامی نبود.

بعد از انقلاب ایران در سال ۵۷، این عراق بود که در منازعات ژئوپلیتیک خود با ایران، مسئله سه جزیره را دوباره مطرح کرد و طی نامه ۲۹ آوریل ۱۹۸۰ (۹ اردیبهشت ۱۳۵۸) به دبیر کل سازمان ملل خواستار بازگشت این جزایر، نه به امارات بلکه به «امت عرب» شد و استرداد این جزایر را به‌عنوان یکی از دلایل شروع جنگ مطرح کرد. در ۱۹۸۰ یعنی اوایل جنگ که عراق دست بالا را در جنگ داشت، بغداد یک طرح نظامی نیز برای تصرف این جزایر داشت که با فشار شماری از کشورها مسکوت ماند.

استقرار آمریکا در منطقه بعد از جنگ کویت در ۱۹۹۱ و تداوم دشمنی بین ایران و آمریکا و غرب و نیز روابط تیره بین ایران و اکثر کشورهای عربی، شرایط مساعدی برای احیای مناقشه بر سر سه جزیره این‌بار از طرف امارات فراهم کرد. اقدام اخیر اتحادیه اروپا نیز تحت تأثیر همین چارچوب ژئوپلیتیک است. روابط ایران و اروپا که از قبل تیره بود، به خاطر مسئله اوکراین وخیم‌تر شد و اروپا حمایت ایران از جنگ روسیه علیه اوکراین را تهدیدی مستقیم علیه امنیت خود به شمار آورد. مناقشه سه جزیره و روابط ایران با آمریکا و غرب و اکثر کشورهای عربی دلیل اصلی حمایت آنها از ادعای بی‌اساس امارات و برای فشار به ایران است. هم‌زمان حتی چین و روسیه نیز به دلایل عمدتا اقتصادی و نیز آگاهی از نبود امکان انجام واکنشی از سوی ایران به حمایت از موضع امارات گراییده‌اند. تا زمانی که سیاست خارجی ایران همین است که هست، این مناقشه وجود خواهد داشت و تهدیدی برای تمامیت ارضی ایران خواهد بود.

برای جزئیات و مستندات مطالب این یادداشت، ر.ک:

Kourosh Ahmadi, Islands and International Politics in the Persian Gulf, Routledge, London, 2008

جدول ۴۸۹۵ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- انسان‌بودن- فیلم درام تاریخی به کارگردانی استیون اسپیلبرگ با بازی تام هنکس ۲- گله‌مند- ضمیر متکلم وحده- عوض و بدل‌کردن ۳- پدر آذری- نوعی موشک‌انداز ضد تانک- ماهی‌فروش ۴- فیلتر- دریاچه‌ای در آفریقای جنوبی- نشانه مصدر جعلی ۵- نمک اسید فسفریک- یک‌هزارم متر ۶- مخزنی از صفحات اینترنتی- از اسباب تدخین- نوعی پارچه براق ۷- خدای هندو- حالی‌شدن- موی تابدار ۸- باد موافق کشتی- مرگ- کرم کدو ۹- عددی دورقمی- کالاهایی که از خارج به کشور آورده می‌شود- کمدین سیرک ۱۰- سخن‌چین- قصیده‌سرای ایرانی قرن ششم- درون چیزی ۱۱- جنبش طرفداری از حقوق سیاسی و اجتماعی زنان- قیل و قال ۱۲- سنگ آسیاب- دفتر حساب‌های دیوانی- خراب و ویران شدن ۱۳- اصلی‌ترین ماده غذایی آسیا- لباس سنتی زنان ژاپنی- پسوند شباهت ۱۴- رشته‌کوهی که آسیا را از اروپا جدا می‌کند- ثروت و دارایی- شهری ساحلی در برزیل ۱۵- ارتوگرافی- استانی در شرق عراق.

عمودی:

۱- وسیله‌ای برای تبدیل برق موجود به برق مناسب برای دستگاه- شهرستانی در استان اصفهان ۲- زمینی مثلثی‌شکل که از آبرفت رودخانه پدید می‌آید- غریبه کوچک سینما- شادمان ۳- ناسازگار- در آستانه مرگ- پرستار ۴- ضمیری انگلیسی- بسیار کهنه و غیرقابل استفاده- راز و نیاز ۵- دسر خامه و میوه- از نیروهای سه‌گانه ارتش- نفی عرب ۶- خلاص و نجات- خودداری‌کردن ۷- رهبر مسیحیان کاتولیک جهان- زمان‌سنج- نوعی گردن‌بند زنانه ۸- بنیان‌گذار اتحاد جماهیر شوروی- از چهره‌های مهم ادب پایداری آمریکای لاتین- شیر درنده ۹- نوعی زیرانداز- نامی دخترانه- سرپرست ۱۰- زن نازا- واحد غیررسمی پول ایران ۱۱- یک دور بازی تنیس- تندرستی- مسافر پیاده ۱۲- از ابزارهای شبکه جهانی اینترنت- زن همنشین- نت آخر ۱۳- جد رستم در شاهنامه- اولین نیروگاه بادی ایران- تحفه‌ها ۱۴- راهنمایی‌کردن- خردمند- زیرین ۱۵- مفتولی که با ذوب‌کردن آن دو قطعه فلز را به هم جوش می‌دهند- انرژی

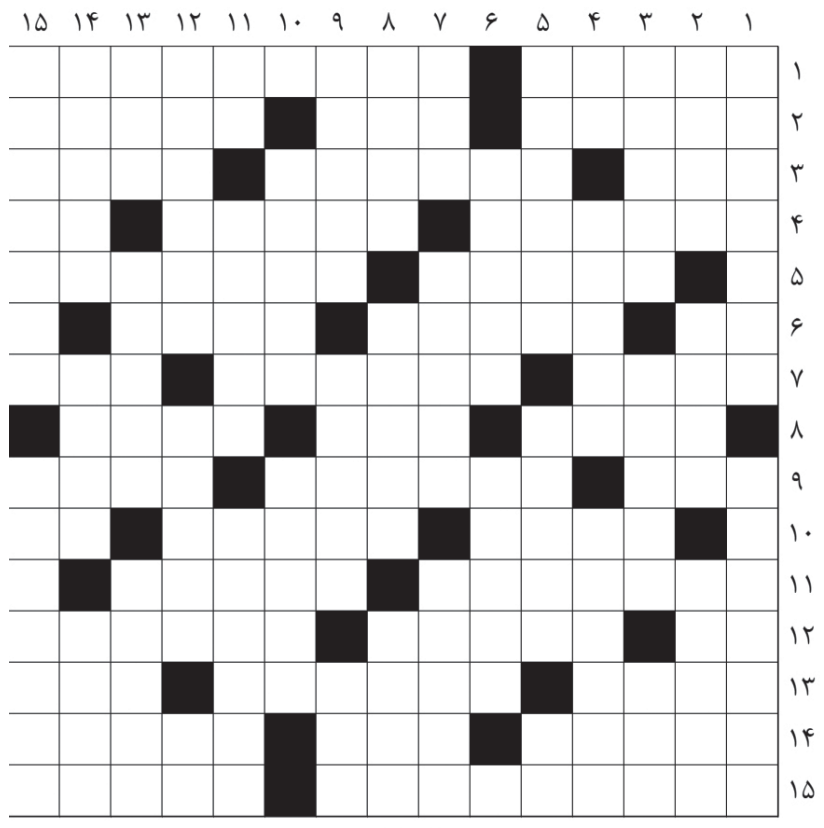

حل سودوکو ۳۸۹۰

۵	۷	۲	۳	۴	۱	۸	۶	۹
۸	۱	۴	۲	۹	۶	۷	۳	۵
۳	۶	۹	۷	۸	۵	۱	۴	۲
۶	۴	۱	۵	۳	۷	۲	۹	۸
۷	۹	۳	۸	۱	۲	۴	۵	۶
۲	۸	۵	۹	۶	۴	۳	۷	۱
۴	۳	۸	۱	۵	۹	۶	۲	۷
۹	۲	۶	۴	۷	۸	۵	۱	۳
۱	۵	۷	۶	۲	۳	۹	۸	۴

۴	۵	۲	۱	۷	۳	۹	۸	۶
۶	۳	۸	۴	۲	۹	۵	۷	۱
۷	۹	۱	۵	۶	۸	۳	۴	۲
۱	۲	۳	۶	۸	۵	۴	۹	۷
۸	۴	۹	۷	۳	۲	۶	۱	۵
۵	۶	۷	۹	۴	۱	۸	۲	۳
۹	۱	۶	۸	۵	۷	۲	۳	۴
۲	۷	۴	۳	۹	۶	۱	۵	۸
۳	۸	۵	۲	۱	۴	۷	۶	۹

حل جدول ۴۸۹۴

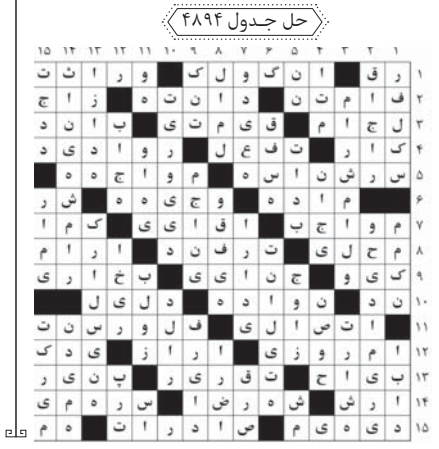

سودوکو سخت ۳۸۹۱

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

				۷		۱	۸	
۲	۷		۵			۴		
					۹		۶	
					۳			۲
	۹		۴		۱		۵	
۴			۸					
	۲		۷					
		۱			۵		۲	۸
	۸	۴		۳				

سودوکو ساده ۳۸۹۱

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۸		۶						۷
		۷			۵	۳		۹
			۶	۳			۴	۸
۳				۴				۶
		۱	۹		۸	۷		
۶				۷				۵
۷	۵			۱	۲			
۲		۸	۳			۵		
۱						۸		۳